

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

Хмельницький фаховий коледж

Циклова комісія соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Хмельницького фахового коледжу
Університету „Україна”

Ольга ПОЛЬОВИК

„ 09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.2 Історія соціальної роботи

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Соціальна робота

(назва освітньої програми)

освітнього рівня фаховий молодший бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 110 Соціальна робота та консультування

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький фаховий коледж

(назва навчально-виховного підрозділу)

Вид дисципліни: обов'язкова

Обсяг, кредитів: 120/4

Форма підсумкового контролю: екзамен

Хмельницький 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія соціальної роботи»

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів освіти за галуззю знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальністю I10 Соціальна робота та консультування

„28” серпня 2025 року – 34 с.

Розробники:

Корабльова Олена Олександрівна – викладач циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

Корабльова Олена Олександрівна – викладач циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

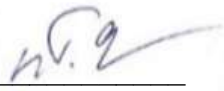
(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

Протокол від „28” серпня 2025 року № 1

Голова циклової комісії
соціально-економічних та
загальноосвітніх дисциплін

„28” серпня 2025 року

(підпис)

Олександр ГАЛІКО
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з керівником робочої групи з розробки та розвитку
ОПП «Соціальна робота» (2025 р.)

(назва освітньої програми)

„28” серпня 2025 року

Керівник робочої групи з
розробки та розвитку
ОПП «Соціальна робота»

Олена КОРАБЛЬОВА

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	20__/20__	20__/20__	20__/20__	20__/20__
Дата засідання циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою:

<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=28293>

<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=28294>

(вказати адресу)

Робочу програму навчальної дисципліни перевірено

„01” вересня 2025 року

Завідувач відділу освітньої діяльності

Хмельницького фахового

коледжу Університету «Україна»

Наталія ЛУЦКЕВИЧ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 4	Галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	Вид дисципліни обов'язкова (загальноуніверситетська, обов'язкова чи за вибором здобувача освіти)	
Загальний обсяг годин – 120	Спеціальність I10 Соціальна робота та консультування	Цикл підготовки професійний (загальний чи професійний)	
Модулів – 1	Спеціалізація немає	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача освіти – 5	Освітній ступінь: фаховий молодший бакалавр	30 год	6 год
		Практичні, семінарські	
		14 год	4 год
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		76 год	110 год
Частка аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 37% для заочної форми здобуття освіти – 8,3%		Індивідуальні завдання	
		Вид семестрового контролю: екзамен	

Примітка.

Програма дисципліни виконується в повному обсязі не залежно від форми навчання.

Аудиторне навантаження заочної форми становить:

1-2 курси навчання ОС «бакалавр» і «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр» та ОКР «молодший спеціаліст» – 20% від аудиторного навантаження денної форми навчання.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліна «Історія соціальної роботи» – надання здобувачам освіти відомостей стосовно ідей, принципів, моделей, змісту, технологій, форм, методів і засобів здійснення соціальної роботи з різними групами клієнтів на різних етапах становлення суспільних організованостей (етнос, нація, федерація тощо) в історичній ретроспективі.

Завданнями даного курсу є досягнення здобувачами освіти рівня теоретичного розуміння соціальної роботи як науки, початкової дисципліни й особливої сфери професійної діяльності в контексті вивчення історичних етапів становлення і розвитку цього важливого напрямку суспільного практикування.

Основні завдання курсу:

1. Визначення та вивчення основних етапів виникнення, становлення та еволюції соціальної педагогіки і соціальної роботи від форм благодійництва і елементів соціально-педагогічних досліджень до професійного виду діяльності та окремої галузі знань.

2. Здійснення періодизації історії соціальної педагогіки та соціальної роботи.

3. Встановлення шляхів інтеграції соціальної педагогіки та соціальної роботи.

4. Формування критичного ставлення до соціально-педагогічних надбань минулого. Обґрунтування найраціональніших шляхів подальшого розвитку систем соціального виховання та соціального захисту населення в Україні.

5. Аналіз розвитку громадської думки. Ідеології стосовно соціальної допомоги і підтримки, що закладені в основу відповідних законодавчих актів кожної епохи.

6. Виховання любові до професії соціального педагога та працівника. Формування рис, необхідних для майбутньої професії.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- витоки соціальної роботи;
- особливості впливу християнства на розвиток благодійництва;
- основні напрямки давньоруського правового збірника «Руська правда» Ярослава Мудрого;
- етапи становлення системи суспільного захисту;
- зміст роботи в соціальній сфері сьогодення.

вміти:

- на основі аналізу історичного досвіду виділяти плідотворні ідеї соціальної роботи;

- аналізувати соціальну політику держави;
- визначити основні напрямки соціальної політики держави;
- розрізняти єдність і різницю між соціальною політикою і соціальною роботою.

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

ОК 2.2	ЗК 2
	+

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

ОК 2.2	СК 1
	+

Рядок дисципліни в „Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми”

ОК 2.2	ПН 1	ПН 11	ПН 12	ПН 15
	+	+	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Соціальна допомога у стародавніх суспільствах

Тема 1. Періодизація історії соціальної роботи

Історія соціальної роботи має свою періодизацію. Кожен етап змінюється, що пов'язано зі зміною: суб'єкта і об'єкта; інститутів допомоги і взаємодопомоги; соціокультурного простору - різними пандемічними процесами, тощо

Тема 2. Філантропічний період в історії соціальної роботи

Благодійність у державах Стародавнього Сходу. Соціальне виховання та суспільна опіка у Давній Греції та Давньому Римі. Релігійні вірування про виховання моральних якостей та благодійність. Общинні принципи життєдіяльності і язичницький світогляд як основа взаємодопомоги у давніх слов'ян. Основні форми допомоги у давніх слов'ян.

Тема 3. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у X-XIII століттях

Християнська церква як перший соціальний інститут. Становлення і розвиток конфесійних теоретичних підходів до проблем допомоги і підтримки. Педагогічні ідеї християнських теологів

Змістовий модуль II.

Період суспільної (громадської, церковної) добродійності (до початку XVIст.)

Тема 4. Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя

Християнська церква як перший соціальний інститут допомоги в епоху середньовіччя. Монастирська модель благодійності. Роль чернечих орденів у реалізації ідей милосердя і допомоги ближньому.

Тема 5. Соціальна робота в період Українського Відродження

Особливості соціальної роботи в період Українського Відродження. Філантропічні функції братств України та їх продовження у братських школах. Виховання гуманізму і милосердя як одне з основних завдань козацької

педагогіки. Соціальна допомога у Запорізькій Січі. Приватна благодійність в Україні. Створення перших вищих навчальних закладів України – Острозької та Києво-Могилянської Академії як результат філантропічної діяльності видатних українських меценатів.

Змістовий модуль III.

Період державного і приватного захисту населення

Тема 6. Державна опіка у другій половині XVII – першій половині XIX століть на території сучасної України

Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Приватна добродійність та її форми. Основні напрями суспільної опіки.

Тема 7. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в західній Європі

Коротка характеристика культури Західної Європи XVIII ст. Епоха Просвітництва. Просвітництво як течія суспільної думки. Просвітництво в Англії.

Просвітницький рух у Шотландії. Французьке просвітництво. Просвітництво у Німеччині.

Тема 8. Державне соціальне забезпечення у колишньому СРСР

Перші кроки у формуванні системи соціального забезпечення у колишньому СРСР. Соціальна політика стосовно селянства. Голодомор в Україні 1946-1947 рр. Система соціального забезпечення в 1950-1991 рр.

Тема 9. Соціальна робота у незалежній Україні

Соціально-економічна та демографічна ситуація в Україні. Структура системи соціального захисту в Україні. Соціальне обслуговування населення. Соціальні служби для дітей та молоді. Державна служба зайнятості, її елементи та завдання. Недержавні організації соціальної роботи. Волонтерство у соціальній роботі

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передусь цій дисципліні: теорія і практика соціальної роботи, вступ до спеціальності та основи теорії соціальної роботи.

Міжпредметні зв'язки: філософія, педагогіка, психологія, соціальна педагогіка.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми роботи та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	У	аудиторна					с	У	аудиторна					с	
		у тому числі							у тому числі						
с	л	с	п	л	і	р	с	л	с	п	л	і	р		
о	г	о	о	о	о	о	о	о	о	о	о	о	о	о	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Соціальна допомога у стародавніх суспільствах															
Тема 1. Періодизація історії соціальної роботи	12	4	2	-	-	-	6	12	2	--	--	--	--	10	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання літератури, написання есе ІР: огляд додаткової літератури, написання есе
Тема 2. Філантропічний період в історії соціальної роботи	12	2	2	-	-	-	8	12	--	2	--	--	--	10	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання літератури, написання есе ІР: огляд додаткової літератури, написання есе
Тема 3. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у X-XIII століттях	12	2	2	-	-	-	8	12	--	--	--	--	--	12	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання літератури, написання есе ІР: огляд додаткової літератури, написання есе
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	2	2	--	--	--	--	--	2	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	38	8	6	-	-	-	24	38	2	2	--	--	--	34	
Змістовий модуль 2. Період суспільної (громадської, церковної) добродійності (до початку XVIст.)															
Тема 4. Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя	12	4	2	-	-	-	6	12	2	--	--	--	--	10	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання літератури, написання есе ІР: огляд додаткової літератури, написання есе
Тема 5. Соціальна робота в період Українського Відродження	12	2	2	-	-	-	8	12	--	--	--	--	--	12	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання літератури, написання есе ІР: огляд додаткової літератури, написання есе
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	2	2	--	--	--	--	--	2	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 2	26	6	4	-	-	-	16	26	2	--	--	--	--	24	
Змістовий модуль 3. Період державного і приватного захисту населення															
Тема 6. Державна опіка у другій	12	4	-	-	-	-	8	12	--	2	--	--	--	10	АР: опитування

половині XVII – першій половині XIX століть на території сучасної України																СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури, написання есе
Тема 7. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в західній Європі	12	4	2	-	-	-	6	12	--	--	--	--	--	12	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури, написання есе	
Тема 8. Державне соціальне забезпечення у колишньому СРСР	12	4	--	-	-	-	8	12	2	--	--	--	--	10	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури, написання есе	
Тема 9. Соціальна робота у незалежній Україні	12	4	2	-	-	-	6	12	--	--	--	--	--	12	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури, написання есе	
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	2	2	--	--	--	--	--	2	комп'ютерне тестування	
Разом за змістовим модулем 3	50	16	4	-	-	-	30	50	2	2	--	--	--	46		
Усього годин	114	30	14	-	-	-	61	114	6	4	--	--	--	104		
ІНДЗ	6	-	-	-	-	-	15	6	--	--	--	--	--	6	ІНДЗ: реферат	
Усього годин	120	30	14	-	-	-	76	120	6	4	--	--	--	110		

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Історія соціальної роботи»

Разом: 120 год, лекції – 30 год, семінарські заняття – 14 год, самостійна робота – 76 год

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3							
Назва модуля	Соціальна допомога у стародавніх суспільствах				Період суспільної (громадської, церковної) добродійності (до початку XVIст.)			Період державного і приватного захисту населення							
Кількість балів за модуль	19 балів				15 балів			15 балів							
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Теми лекцій	Періодизація історії соціальної роботи	Філантропічний період в історії соціальної роботи	Княжа та церковно-монастирська підтримка Княжа та нужденних у X-XIII століттях	Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя	Соціальна робота в період Українського Відродження	Державна опіка у другій половині XVII – першій половині XIX століть на території сучасної України	Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в західній Європі	Державне соціальне забезпечення у колишньому у СРСР	Соціальна робота у незалежній Україні						
Теми семінарських занять	1	2	3	4	5	6		7							
	Періодизація історії соціальної роботи	Філантропічний період в історії соціальної роботи	Княжа та церковно-монастирська підтримка Княжа та нужденних у X-XIII століттях	Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя	Соціальна робота в період Українського Відродження	Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в західній Європі		Соціальна робота у незалежній Україні							
	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали		4 бали						
Самостійна робота	5 балів				5 балів			5 балів							
Види поточного контролю	Модульні контрольні роботи (2 бали)				Модульні контрольні роботи (2 бали)			Модульні контрольні роботи (2 бали)							
ІНДЗ	11 балів														
у т.ч. додаткові курси за тематикою дисципліни (неформальна освіта)	10 балів														
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)														

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Періодизація історії соціальної роботи	2
2	Філантропічний період в історії соціальної роботи	2
3	Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у X-XIII століттях	2
4	Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя	2
5	Соціальна робота в період Українського Відродження	2
6	Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в західній Європі	2
7	Соціальна робота у незалежній Україні	2
Разом		14

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 60-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувача освітими ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із

навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- складання ситуаційних завдань із різних тем курсу (**5 бали**);
- огляд літератури з конкретної тематики (**5 бали**);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**6 бали**);
- підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу (**11 балів**);
- участь у науковій конференції для здобувачів освіти (**11 бали**);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**10 бали**).
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **11 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Елементи соціальної допомоги у Вавилоні, давньому Єгипті та давньому Китаї.
2. Соціальна допомога в давній Греції та Римі
3. Зробіть порівняльний аналіз архаїчних форм допомоги в античних державах. Що лежало в їх основі?
4. Роль церкви у розвитку соціального піклування
5. Вплив Хрещення Русі на милосердну практику
6. Вплив Хрещення Русі на модель соціального захисту населення у X – XIII ст.
7. Основні тенденції благодійності в Київській Русі. Княжа підтримка і захист
8. Чому княжа допомога характеризується дослідниками як суперечливе явище? Розкрийте зміст благодійної діяльності київських князів.
9. Соціальна допомога у Запоріжській Січі
10. Соціальна функція монастирів в епоху середньовіччя
11. Організація соціальної допомоги у середньовічному суспільстві в країнах Європи
12. Християнська церква – головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя
13. Особливості соціальної роботи в період Українського Відродження
14. Філантропічна діяльність А. Шептицького
15. Створення перших вищих навчальних закладів України – Острозької та Києво-Могилянської академії та їх значення в історії соціальної роботи.
16. Філантропічні функції братств України та їх продовження у братських школах.
17. Інститути опіки за правління Петра I та Катерини II

18. Система соціального захисту за правління Петра I
19. Охарактеризуйте заходи, яких докладалося проти професійного жебрацтва в Західній Європі й Російській імперії.
20. Розвиток монастирської системи соціального забезпечення в перше десятиріччя після встановлення Радянської влади в Україні.
21. Соціально-економічне становище робітників і перші фабричні закони у Західній Європі у другій половині XVII ст. - першій половині XIX ст.
22. Робітничі будинки: мета їх створення та особливості функціонування в історії соціальної роботи.
23. Зародження державної системи захисту у XIV – у другій половині XVII ст.
24. Зародження соціального страхування і «карцерна» система державної і суспільної опіки в Західній Європі та США.
25. Охарактеризуйте 3 основні форми допомоги у XIV – у другій половині XVII ст.
26. Державно-адміністративні підходи до суспільної та приватної опіки у другій половині XVII ст.- першій половині XIX ст.
27. Основні напрями суспільної опіки у другій половині XVII ст.- першій половині XIX ст.
28. Особливості сільської та волосної опіки у Російській імперії XIX ст.
29. Система державної і суспільної опіки в Західній Європі та США у XIX ст.
30. Особливості соціальної опіки в Україні у другій половині XVII ст. - першій половині XIX ст.
31. Система соціального забезпечення в перше десятиріччя після встановлення Радянської влади
32. Українська радянська система соціального захисту в 30-ті роки XX ст.
33. Розвиток державного забезпечення після Другої Світової Війни
34. Соціальна допомога в роки Другої Світової Війни та повоєнний час
35. Вплив російських реформ 60-70-х років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки
36. Особливості соціальної опіки в Україні у XIX ст.
37. Виникнення соціальної роботи як фахової діяльності в Західній Європі та США
38. Зародження та становлення соціальної роботи у країнах Європи (сер. XXI поч.. XX ст.)
39. Особливості соціальної роботи з дітьми, жінками, особами з інвалідністю та людьми похилого віку в США у XX ст.
40. Особливості соціальної роботи з дітьми, жінками, особами з інвалідністю та людьми похилого віку в Франції у XX ст.
41. Особливості соціальної роботи з дітьми, жінками, особами з інвалідністю та людьми похилого віку в Великобританії у XX ст.
42. Становлення системи соціальної допомоги на українських землях на початку XX ст.
43. Соціальний захист і допомога населення у 70- поч.90рр. правовий та економічний аспекти.
44. Система соціального забезпечення у Незалежній Україні.
45. Законодавча база соціальної роботи у Незалежній Україні.

Додаткові курси в рамках ІНДЗ

<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>
<https://ed-era.com/courses/>
<https://www.enableme.com.ua/ua/article/najkrasi-bezkostovni-onlajn-kursi-dla-ukrainciv-11573>

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	2 бали
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бал
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
Разом		11 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 11-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
11	відмінно	5	A	відмінно
9-10	добре	4	BC	добре
7-8	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 6	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.3. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Періодизація історії соціальної роботи	6
2	Філантропічний період в історії соціальної роботи	8
3	Княжа та церковно-монастирська підтримка Княжа та нужденних у X-XIII століттях	8
Модульний контроль		2
4	Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя	6
5	Соціальна робота в період Українського Відродження	8
Модульний контроль		2
6	Державна опіка у другій половині XVII – першій половині XIX століть на території сучасної України	8
7	Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в західній Європі	6
8	Державне соціальне забезпечення у колишньому СРСР	8
9	Соціальна робота у незалежній Україні	6
Модульний контроль		2
ІНДЗ		6
Разом		76

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Соціальна допомога у стародавніх суспільствах			
Тема 1. Періодизація історії соціальної роботи (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	I-III
Тема 2. Філантропічний період в історії соціальної роботи (8 год)			I-III
Тема 3. Княжа та церковно-монастирська підтримка Княжа та нужденних у X-XIII століттях (8 год)			IV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	2	IV
<i>Всього: 24 год</i>	<i>Всього: 7 балів</i>		
Змістовий модуль 2. Період суспільної (громадської, церковної) добродійності (до початку XVI ст.)			
Тема 4 Соціальна допомога у Західній Європі за часів	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	V-VI

раннього та класичного середньовіччя (6 год)			
Тема 5. Соціальна робота в період Українського Відродження (8 год)			VI-VIII
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	2	IX-X
<i>Всього: 16 год</i>	<i>Всього: 7 балів</i>		
Змістовий модуль 3. Період державного і приватного захисту населення			
Тема 6. Державна опіка у другій половині XVII – першій половині XIX століть на території сучасної України (8 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	IX-X
Тема 7. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в західній Європі (6 год)			XI- XII
Тема 8. Державне соціальне забезпечення у колишньому СРСР (8 год)			XIII- XIV
Тема 9. Соціальна робота у незалежній Україні (6 год)			XV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	2	XV
<i>Всього: 30 год</i>	<i>Всього: 7 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 6 год	Реферат	11	XV
<i>Разом: 76 год</i>	<i>Разом: 32 бали</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей здобувачів освіти та часом, відведеним для вивчення теми.

У ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення здобувачів освіти, коли при читанні лекції перед здобувача освіти формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції здобувача освітнім може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають здобувача освітнім у вирішенні поставленої проблеми.

В ході семінарських занять застосовуються наступні методи:

- семінарське заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага здобувачів освіти зосереджена на висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „**Історія соціальної роботи**” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає здобувачів освіти до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід здобувачів освіти – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду здобувачів освіти – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3. Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4.Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліді).

5.Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти здобувачу освіти, бути впевненим у його силах та здібностях.

6.Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод „вибуху”, метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

– Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

– Методика викладання навчальної дисципліни – вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати

матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для

виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна „Історія соціальної роботи” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з чотирьох змістових модулів.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувача освітнім, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп’ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
„відмінно”	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
„добре”	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
„задовільно”	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
„незадовільно”	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	
		кількість балів	максимальна кількість балів	кількість балів	максимальна кількість балів	кількість балів	максимальна кількість балів
I. обов'язкові							
1.1. Робота на семінарському занятті	4	3	12	2	8	2	8
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
1.3. Виконання модульної роботи	2	1	2	1	2	1	2
Разом			19		15		15
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 49							
II. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором здобувача освіти не більше 11 балів)							
2.1. Складання завдань із різних тем курсу							6
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики							5
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки							5
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу							11
2.5. Участь у науковій конференції для здобувачів освіти							10
2.6. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе							6
2.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)							11
Разом							11
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 11							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60							

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Елементи соціальної допомоги у Вавилоні, давньому Єгипті та давньому Китаї.
2. Соціальна допомога в давній Греції та Римі
3. Зробіть порівняльний аналіз архаїчних форм допомоги в античних державах. Що лежало в їх основі?
4. Роль церкви у розвитку соціального піклування
5. Вплив Хрещення Русі на милосердну практику
6. Вплив Хрещення Русі на модель соціального захисту населення у X – XIII ст.
7. Основні тенденції благодійності в Київській Русі. Княжа підтримка і захист
8. Чому княжа допомога характеризується дослідниками як суперечливе явище? Розкрийте зміст благодійної діяльності київських князів.
9. Соціальна допомога у Запоріжській Січі
10. Соціальна функція монастирів в епоху середньовіччя
11. Організація соціальної допомоги у середньовічному суспільстві в країнах Європи
12. Християнська церква – головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя
13. Особливості соціальної роботи в період Українського Відродження
14. Філантропічна діяльність А. Шептицького
15. створення перших вищих навчальних закладів України – Острозької та Києво-Могилянської академії та їх значення в історії соціальної роботи.
16. Філантропічні функції братств України та їх продовження у братських школах.
17. Інститути опіки за правління Петра I та Катерини II
18. Система соціального захисту за правління Петра I
19. Охарактеризуйте заходи, яких докладалося проти професійного жебрацтва в Західній Європі й Російській імперії.
20. Розвиток монастирської системи соціального забезпечення в перше десятиріччя після встановлення Радянської влади в Україні.
21. Соціально-економічне становище робітників і перші фабричні закони у Західній Європі у другій половині XVII ст. - першій половині XIX ст.
22. Робітничі будинки: мета їх створення та особливості функціонування в історії соціальної роботи.
23. Зародження державної системи захисту у XIV – у другій половині XVII ст.
24. Зародження соціального страхування і «карцерна» система державної і суспільної опіки в Західній Європі та США.
25. Охарактеризуйте 3 основні форми допомоги у XIV – у другій половині XVII ст.
26. Державно-адміністративні підходи до суспільної та приватної опіки у другій половині XVII ст.- першій половині XIX ст.
27. Основні напрями суспільної опіки у другій половині XVII ст.- першій половині XIX ст.
28. Особливості сільської та волосної опіки у Російській імперії XIX ст.

29. Система державної і суспільної опіки в Західній Європі та США у XIX ст.
30. Особливості соціальної опіки в Україні у другій половині XVII ст. - першій половині XIX ст.

31. Система соціального забезпечення в перше десятиріччя після встановлення Радянської влади

32. Українська радянська система соціального захисту в 30-ті роки XX ст.

33. Розвиток державного забезпечення після Другої Світової Війни

34. Соціальна допомога в роки Другої Світової Війни та повоєнний час

35. Вплив російських реформ 60-70-х років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки

36. Особливості соціальної опіки в Україні у XIX ст.

37. Виникнення соціальної роботи як фахової діяльності в Західній Європі та США

38. Зародження та становлення соціальної роботи у країнах Європи (сер. XXI- поч.. XX ст.)

39. Особливості соціальної роботи з дітьми, жінками, особами з інвалідністю та людьми похилого віку в США у XX ст.

40. Особливості соціальної роботи з дітьми, жінками, особами з інвалідністю та людьми похилого віку в Франції у XX ст.

41. Особливості соціальної роботи з дітьми, жінками, особами з інвалідністю та людьми похилого віку в Великобританії у XX ст.

42. Становлення системи соціальної допомоги на українських землях на початку XX ст.

43. Соціальний захист і допомога населення у 70- поч.90рр. правовий та економічний аспекти.

44. Система соціального забезпечення у незалежній Україні.

45. Законодавча база соціальної роботи у незалежній Україні.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти на екзамені

Поточне тестування та самостійна робота															ІНДЗ	Разом	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3									
Т1-2	Т3	Т4	СР	МК1	Т5-6	Т7	МК2	СР	Т8-9	Т10-11	Т12-13	Т14-15	МК	СР3				
4	4	4	5	2	4	4	2	5	2	2	2	2	2	5	11	не більше 60	не більше 40	не більше 100

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів; СР -самостійна робота;

МК – модульний контроль.

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»

Хмельницький фаховий коледж

Циклова комісія соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

Освітній ступінь: молодший фаховий бакалавр

Усі спеціальності: I10 Соціальна робота та консультивання

Семестр: 1

Навчальна дисципліна: Історія соціальної роботи

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Особливості соціальної роботи з дітьми, жінками, особами з інвалідністю та людьми похилого віку в Франції у ХХ ст.
2. Особливості соціальної роботи з дітьми, жінками, особами з інвалідністю та людьми похилого віку в Великобританії у ХХ ст.
3. Становлення системи соціальної допомоги на українських землях на початку ХХ ст.

Затверджено на засіданні циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

Протокол №1 від „28” серпня 2025 року.

Завідувач циклової комісії _____
(підпис)

Олександр ГАЛКО
(ПІБ)

Екзаменатор _____
(підпис)

Олена КОРАБЛЬОВА
(посада, ПІБ)

Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до семінарських занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи здобувачів освіти.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій до дисципліни.
7. Питання до модульного контролю.
8. Питання до екзамену.

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату;
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. ГЛОСАРІЙ

(термінологічний словник)

Акселерація [від лат. *acceleratio* — прискорення] — прискорення росту і статевого дозрівання дітей і підлітків в порівнянні з попередніми поколіннями. Спостерігається з другої половини ХІХ ст.

Благодіяння — суспільно-етична дія, направлена на творіння добра і безкорисливе служіння людям.

Бродяжництво — соціальне явище, що характеризується поневір'янням осіб без певного місця проживання протягом довгого часу по території країни або в межах населеного пункту, міста.

Жіночі рухи — громадські об'єднання, які формуються по статевій ознаці і проголошують ідею повноправної, вільної жіночої особистості.

Забобон — установка, яка перешкоджає адекватному сприйняттю повідомлення або дії.

Звичай — звичні способи поведінки людей, що повторюються, в певних ситуаціях. До З. відносяться загальноприйняті прийоми в праці, поширені в даному суспільстві форми взаємостосунків людей в побуті і сім'ї, дипломатичні і релігійні ритуали та інші дії, що відображають особливості життя народу.

Ієрархія соціальна [грец. *hierarchia* — священна влада] — універсальна форма побудови будь-яких соціальних систем на основі супідрядності при контролі верхніми рівнями системи нижчих. Основна функція *І. с.* — забезпечення централізації управління.

Конформізм — 1) пристосовництво, некритичне сприйняття існуючого порядку речей, норм, цінностей, звичок, думок тощо, відсутність власної позиції; 2) вчення англіканської церкви, яке визначає главу держави главою церкви.

Конформний – подібний, відповідний.

Конфронтація [фр. *confrontation*] — протиборство, зіставлення, зіткнення соціальних систем, класових інтересів, переконань, в яких суперники прагнуть до перемоги, досягнення своїх цілей і одночасно до поразки опонента і недосягнення його цілей. Різновиди конфронтації: розбрати, криза, кон'юнктура, суперництво, боротьба, конкуренція.

Криза [грец. *krisis* — рішення, поворотний пункт, результат] — 1) різкий, крутий перелом в чому-небудь, важкий перехідний стан; 2) гостре ускладнення з чим-небудь (переважно про предмети, продукти споживання), важкий стан.

Культура [від лат. *cultura* — обробіток, обробка; надалі — розвиток, освіта, виховання] — сукупність способів і прийомів людської діяльності (як матеріальної, так і духовної), що знайшли вираження в знаннях, мистецтві, віруванні, різних матеріальних носіях та ін. Розрізняють культуру матеріальну (будівлі, книги, культові предмети, предмети побуту тощо) і духовну (музика, наукові відкриття, релігійні вчення тощо).

Лідер соціальний [від англ. *leader* — ведучий] — член групи, за яким вона визнає право ухвалювати відповідальні рішення в значущих для неї ситуаціях. Особистість, що реально виконує центральну роль в організації спільної діяльності і регулюванні взаємостосунків в групі.

Матріархат — попередня патріархату епоха в розвитку докласового ладу, для якої характерні рівноправність або навіть керівна роль жінки в сім'ї, господарському і громадському житті.

Менталітет — особливості індивідуальної і суспільної свідомості людей, їх життєвих позицій, культури, моделей поведінки, обумовлені соціальним середовищем, національними традиціями і т.п.

Меценатство — 1) (Maecenas) меценат в Стародавньому Римі — наближений до імператора Августа, який виконував його дипломатичні, політичні, а також приватні доручення. Багатий покровитель поетів, мистецтва взагалі, його заступництво зробило ім'я Меценат прозивним; 2) [лат. ім'я прозивне]— добровільні пожертвування багатих людей, організацій на розвиток і підтримку мистецтва і його яскравих представників (акторів, поетів, художників тощо).

Милосердя — етична характеристика, що припускає наявність в характері людини таких якостей, як чуйність, співчуття і потребу надавати безвідплатну допомогу потребуючим. *Милостиня* — подаяння у вигляді грошей або продуктів харчування.

Нонконформізм — 1) прагнення щоб не стало суперечити думці більшості і поступати протилежним способом; бунтарство; 2) неприйняття існуючого

порядку, пануючих загальноприйнятих думок, критичне відношення до офіційної ідеології і суспільно-політичного ладу.

Парадигма – зразок, приклад.

Пауперизм — убогість як результат зростаючої експлуатації, масового безробіття і інфляції; масове зубожіння.

Пенітенціарні установи — виправно-трудоі установи, в яких відбувають покарання люди, що скоїли злочин чи правопорушення.

Полігамія — не цілком точний термін, що відноситься до полігнії та поліандрії і означає шлюб взагалі; теж, саме що і багатощлюбність.

Політика соціальна — діяльність держави та її інститутів, органів місцевого самоврядування, установ всіх форм власності, громадських і релігійних організацій, громадян щодо розвитку і управління соціальною сферою суспільства. Мета *П.с.* — створення умов для задоволення соціальних потреб і інтересів людей, підтримки, захисту, корекції і реабілітації окремих громадян і соціальних груп.

Предикат – (від лат. praedicatum – сказане) – один із двох термінів судження, а саме той, в якому щось говориться про предмет мови (суб'єкт).

Притулок — добродійна установа, що дає освіту і виховання сиротам та безпритульним дітям, забезпечує проживання і догляд престарілим, особам з інвалідністю та убогим.

Расизм — сукупність антинаукових концепцій, основу яких складають положення про фізичну і психічну нерівноцінність рас та про вирішальний вплив расових розбіжностей на історію і культуру суспільства, про відвічний поділ людей на вищі і нижчі раси. *Р.* — офіційна ідеологія фашизму.

Фемінізм — рух в захист прав жінок і за їх звільнення, що виник в епоху буржуазних революцій у Франції, Англії і США. *Ф.* ділять на старий і новий. Для старого *Ф.* (виник в XVIII ст., особливого розквіту досяг в кінці XIX ст.) характерне вузьке трактування соціальної рівності жінки (лише як правова рівність). Він одержав назву суфражистського руху. Зростання зайнятості жінок, отримання ними виборчих прав (у Європі і США) привели до спаду феміністського руху. Новий рух оформився тільки в кінці 60-х — початку 70-х рр. XX ст. під назвою «неофемінізм». У ньому виділяють три основні напрями: ліберально-реформістський, соціалістичний і радикальний. Існуючий (разом з названими) консервативний напрям фактично є антифеміністським (ідеалізує сім'ю і материнську функцію жінок, заперечує наявність дискримінації їх з боку держави). *Ф.* як рух виступає істотним чинником соціального захисту жінок, поліпшення умов їх життєдіяльності, якісної зміни способу життя жінки.

8.3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна навчальна література

1. Історія соціальної роботи : навчальний посібник / уклад.: О. О. Кравченко, О.О. Матрос. Умань: РВЦ «Візаві», 2017. 117 с.

2. Семігіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

3. Сучасні теорії соціальної роботи : Антологія / упор. Т. Семигіна. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.

4. Фурман А. В., Підгурська М. Історія соціальної роботи: підручник. Київ : Академія, 2018. 160 с.

5. Deacon, L., Macdonald, S. Social Work Theory and Practice (1st ed.). *SAGE Publications*. 2017. URL : <https://www.perlego.com/book/1431693/social-work-theory-and-practice-pdf>

Додаткові джерела

1. Глобальне визначення соціальної роботи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2018. №2. С. 96-99.

2. Історія соціальної роботи : навчально-методичні рекомендації на допомогу бакалаврам і магістрам вищих закладів освіти(за спеціальністю 231 «Соціальна робота»). Ізмаїл, 2018. 181 с.

3. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.

4. Різник Л. М. Теорія та історія соціальної роботи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я. М., 2019. 235 с.

5. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 175 с.

6. Соціальна робота і сучасність: теорія та практика професійного й особистісного розвитку соціального працівника : матеріали Десятої Міжнародної науково-практичної конференції (18 грудня 2020 року, м. Київ). Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 266 с.

Перелік періодичних видань

Назва видання	Засновник Дані про видання	Анотація	URL-адреса архіву номерів у PDF-форматі
Вісник «Соціальна робота»	Київський національний університет імені Тараса Шевченка, рецензований фаховий журнал (категорія Б), заснований 2016 р., виходить-1 раз на рік україномовний/англомовний	Публікує результати теоретичних та емпіричних досліджень, методологічні розробки з актуальних питань соціальної роботи, психології та педагогіки; включає рецензії нових видань	https://visnyk.soch.rubota.knu.ua/index.php/journal/issue/archive
Журнал «Соціальна робота та психологія: освіта і наука»	Київський професійно-педагогічний інститут (КПДІ), науковий рецензований журнал, індексований (ISSN 3041-1351 print, 3041-136X online),	Прагне популяризації результатів науково-практичних досліджень і методичних рекомендацій у сфері соціальної роботи, психології, інклюзії; сприяє розвитку фахових	https://mon.gov.ua/statistic-objects/mon/sites/1/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2024/06/26/Per.fakh.vid.dl.ya.publ.rez.dosl.na.z

	виходить двічі на рік українською, англійською, польською	компетентностей	dob.stup.DN-KN-DF-26.06.2024.pdf?utm_source=chatgpt.com
Публічне управління та соціальна робота	Львівський державний університет безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД), науковий збірник (категорія Б), започаткований 2023 року, ISSN 3041-1319 (print), 3041-1327 (online), виходить двічі на рік, включає П10 Соціальна робота та консультування	Орієнтований на розвиток соціальної роботи та публічного управління в Україні через публікацію методичних і аналітичних матеріалів, інноваційних наукових знань	https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/so/issue/archive

8.4. Інформаційні ресурси

1. Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна” : вебсайт. URL : <https://uu.edu.ua>
2. Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна” : платформа інтернет-підтримки навчального процесу moodle. URL : <https://vo.uu.edu.ua/>
3. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL : <https://www.msp.gov.ua/>

8.5. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Social Work and Education. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка ГО «Центр соціального розвитку та інновацій». URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naukzap/2201-social-work-andeducation>
2. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка. URL: http://science.uipa.edu.ua/journal-in-category-b_ua/
Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Соціальна робота». URL: <https://visnyk.soch.robota.knu.ua/index.php/journal>
4. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1>
4. Наука і освіта. ДЗ «Південно-український національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського». URL: <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/>
5. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. URL: <https://nv.pdpu.edu.ua/>

8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Moodle	Система управління навчанням (LMS), організація дистанційного та змішаного навчання, контроль знань	Вільний корпоративний доступ (open source)
Zoom	Онлайн-лекції, семінари, відеоконференції	Безкоштовна версія з обмеженнями / ліцензія
Coursera / EdX	Доступ до масових відкритих онлайн-курсів (МООС)	Вільний доступ (частково платні сертифікати)
Google Scholar	Наукова база для пошуку літератури, статей, досліджень	Вільний доступ
Scopus / Web of Science	Міжнародні наукометричні бази даних для дослідницької роботи	За ліцензією (передплата ЗВО)
Canva / Adobe Express	Створення презентацій, інфографік, візуальних матеріалів	Canva – freemium, Adobe – ліцензія
MS Office / LibreOffice	Текстові документи, таблиці, презентації	MS Office – ліцензія, LibreOffice – вільний доступ
SPSS Statistic	Статистичний аналіз первинних даних	Обмежений вільний доступ з подальшим придбанням ліцензії
Gemini, ChatGPT та ін.	Розрахунок вибірки, обчислення дизайну вибірки	Вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 14
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	Платформа Moodle